

Director y Administrador
LUDOVICO FURLAN

★
calle Coronel Ramón Lista 5158
Suc. 17
U. T. 50-5502

Naročnina:
Eno leto \$ 5.—; ½ leta \$ 3.—
Posamezna šteč. \$ 0.15

PRAVICA

JUSTICIA

PERIODICO YUGOSLAVO - ESLOVENO

Correo
Argentino
Central B

TARIFA REDUCIDA

Concesión No. 3054

Registro de la Propiedad

Intellectual N° 196.979

No. — Štev. 20

Buenos Aires, 20 de Julio de 1946

AÑO — LETO I.

Zadeva Draže Mihajloviča

(Nadaljevanje)

Med najbolj priljubljenimi poveljniki Draže Mihajloviča je bil tudi Jakov N. Jovović. Dne 9. julija 1942 ga je polkovnik Stanišić imenoval za komandanta četnikov za okrožje Danilovgrad. Na zahtevo Italijanov je kasneje postal načelnik štaba četniške vojske v Črni gori in Boki.

19. marca 1943 je polkovnik Giuseppe Roscioli, poveljnik 47. italijanske infanterije v diviziji "Ferrara", pisal Jovočiču naslednje prijateljsko pismo:

"Dragi Jovočič: — Odgovarjam na Vaše pismo, ki je dospelo pred nekaj dnevi in ki me je zelo razveselilo.

Hvala Vam za pohvalne opombe glede moje malenkosti; drago cenim prijateljski občutek, ki ga kažete napram meni in katerega obratno tudi jaz zelo iskreno gojim napram Vam.

Kar se tiče novic, ki mi jih pošiljate, sem več kot ponosen na sijajne uspehe Vašega bataljona, o sposobnosti katerega nisem nikoli dvomil in ki bo — to dobro vem — vedel, kako ponovno uspeti in pod Vašim vodstvom ponovno zmagati. Bataljonu in Vam pošiljam izraze svojih obolobih želi za bodočnost in za bitke, ki Vas še čakajo."

To pismo (dokument šteč. 98) je pisano v italijanski in je podpisano od fašističnega polkovnika.

Po italijanski predaji je Jovočič nadaljeval borbo proti partizanom pod nemško protekcijo. Njegova taktika je bila neusmiljeno pobijati vse ljudi brez razlike na starost ali spol, ki so bili osumljeni partizanskih simpatij. Jovočičeva krutost je bila tako zverinska, da je niti Nemci niso mogli več prenašati. Dne 25. julija 1944 je Jovočič dobil naslednjo depešo od naročnika Huenekeia, nemškega komandanta v Danilovgradu:

"Zelo puno! Kapitan J. Jovočič. Kosovi lug.

Podpolkovnik Frischling nujno zahteva, da na vsak način prenehate z nadaljnjimi moritvami. Podrobna navodila sledijo. Prosi Vas tudi, da o tem obvestite g. Džurišiča."

Fotostatični posnetek tega nemškega dokumenta (šteč. 101) s podpisom nemškega častnika je objavljen v poročilu jugoslovanske komisije za ugotovitev vojnih zločinov. Toda četniški ali nacionalistični poveljniki kot so Džukanović, Stanišić, Džurišić in Jovočič se niso pokorili samo poveli vojnega ministra v vladi kralja Petra Draže Mihajloviča, temveč so pri tem prejeli blagoslov tudi od najvišjih dostojanstveni-

kov srbske pravoslavne cerkve. Eden teh dostojanstvenikov je bil metropolit Črne gore — Joanikij. V svojem Velikonočnem pastirskem pismu 1942, ki ga je poslal vernikom iz svojega udobnega prebivališča v Cetinju (ob času italijanske okupacije), je Joanikije napisal naslednji odstavek (dokument št. 108):

"Ah, srce mi je objela žalost in zalila bolečina in moja duša tužno plaka ob misli, da neki del našega naroda, zlasti mladina moškega in ženskega spola, hodi že več let po grešni poti... Iz zasede napada mirne italijanske vojake..."

Pri pogrebu črnogorskega kolaboracionista sodnika Kovačevića, meseca oktobra 1942, je Joanikije govoril in rekel med drugim: "Ni boli primernega kraja kot je to (pokopališče), da se trdno odločimo in zaprisežemo, da se bomo borili proti "komunistom". Na istem pogrebu sta govorila tudi polkovnik Baio Stanišić in zastopnik italijanske divizije "Perugia". (Dokument šteč. 109.)

AKTIVNOSTI ČETNIKOV V ZAPADNI BOSNI

Zapadna Bosna je spadala pod Nezavisno državo Hrvatsko, ki so jo ustvarili Nemci in Italijani po razsulu jugoslovanske kraljevine. Poglavniki hrvatske države je bil Ante Pavelić, pravi tip pristinih zločincev, ki jih je porodila druga svetovna vojna. Vladal je s pomočjo ustašev, hrvatskih fašistov, ki so se posvetili iztrebiti srbski živelj (v Hrvatski). Spomlad in poleti 1941 so ustaši brezvestno pomorili na sto tisoče srbskih mož, žena in otrok. To je bil hrvatski posnetek Mihajlovičevih četnikov v Srbiji, ki so iztrebiali Hrvate. Kakor četniki, so tudi ustaši zasovražili partizane pod vodstvom maršala Tita — bolj kot prave sovražnike Jugoslavije. Četniki so hoteli osnovati jugoslovansko državo, v kateri bi bila vsa oblast v rokah srbskega četniškega pokreta. Ustaši (katoličani) pa so hoteli imeti hrvaško državo, v kateri bi ne bilo Srbov (pravoslavnih). Partizani pa so hoteli imeti jugoslovansko državo, v kateri naj bi vsi državljani bili postavno enakopravni. Proti tej ideji jugoslovanske enakopravnosti pa so bili pripravljani boriti se četniki in ustaši. In iz tega skupnega sovraštva (do partizanov in njihovega programa) se je porodilo sramotno ustaško-četniško sodelovanje s sovražnikom proti partizanom.

Dne 28. maja 1942 je bila sklenjena pogodba med dr. Milanom Badovincem in podpolkovnikom

Ivanom Šojatom, ki sta zastopala Nezavisno državo Hrvatsko, in med četniškimi poveljniki — Cvijetina Todić, komandant četniške skupine "Ozren", Cvijetina Džurić, načelnik četniškega štaba, in drugi — ki so zastopali Dražo Mihajloviča. Ta pogodba (dokument št. 112) je vsebovala med drugim naslednjo določbo:

"Dokler obstoja nevarnost pred partizanskimi oboroženimi bandami, bodo četniške edinice prosto-

voljno sodelovale s hrvatskimi oboroženimi silami v borbi in pobujanju partizanov in za doseg tega namena bodo delovale pod kontrolo hrvatskih vojaških oblasti...

Hrvatske državne oblasti bodo zakladale četnike s strelivom po položajni potrebi...

Četniki, ki so ranjeni v borbi proti partizanom, so upravičeni zdravniške oskrbe na isti način

Después del Congreso Continental

Los pueblos de Yugoslavia desde el momento de su liberación y sin perder un solo instante han iniciado y aún se hallan abocados en la ardua, a la vez que grandiosa, tarea de reconstrucción de su patria. Ello significa de por sí, que esos pueblos se hallan en constante lucha, aunque contra diferentes enemigos y en diferentes frentes, a pesar que la guerra ha terminado hace más de un año. Si lucharon y continúan luchando, ayer, contra los enemigos, usurpadores de la libertad y traidores de la patria y hoy contra el enemigo común de todos los pueblos civilizados y progresistas que es la destrucción y todo lo inherente a un estado o a una nación que ha estado soportando durante cuatro años una continua y despiadada opresión.

De aquella primera prueba, es decir de la lucha armada, estos pueblos han salido por sus propios medios y su propia voluntad victoriosos y ante el asombro del mundo han reconquistado la libertad de su patria a la vez que colaborado en la liberación de las demás que se hallaban soportando el mismo yugo opresor. Ellos han salido victoriosos sin que nosotros, los inmigrantes hayamos contribuido con nuestra parte al logro de esa finalidad, como era nuestro deber, ya que ello no es de su exclusiva incumbencia sino que por el contrario, alcanza a todo aquel hombre que siente en sí el deseo de la libertad. Hoy, con ellos, también nosotros somos libres, pues con su victoria nos hemos liberado de la constante amenaza que hasta poco tiempo atrás pendía sobre la humanidad entera.

Hoy, nuestros pueblos, los pueblos de Yugoslavia, se hallan empeñados en la segunda batalla, en esa segunda lucha que libran por el bienestar no solamente de ellos sino de todos; y es ahí, en esa batalla donde nos corresponde intervenir y donde es nuestro deber de aportar no porque somos yugoslavos sino además de todo ello porque nos sentimos hombres libres y porque aquella tarea es la tarea de reconstruir una tierra, más bien dicho, una patria de hombres libres como está llamada a ser o como lo es la patria de los pueblos de Yugoslavia.

A pesar de los envíos ya remitidos y juntados en concepto de ayuda, es decir de aporte a la reconstrucción de nuestra patria aun todo ello es poco y no corresponde a la magnitud y posibilidades de nuestra colectividad no solamente de la Argentina sino de toda Sud América. La experiencia nos ha demostrado que la ayuda es más eficaz cuando la colectividad está organizada y dentro de su organización unida; así se llegó a demostrar que la unidad es el factor primordial del éxito en todas las tareas y especialmente, en estos momentos, en la ayuda. Ese fué el motivo que inspiró y llevó a la realización el Congreso Continental celebrado en esta ciudad los días 25, 26 y 27 de mayo ppdo. y cuyas resoluciones abarcan y señalan una amplia labor a desarrollar no solamente en la República Argentina sino en todo el Continente Latinoamericano.

Pero ahora, una vez pasado y realizado el Congreso de referencia, corresponde a todas las instituciones, que participaron en el Congreso, o se solidarizaron con él, llevar a la práctica aquellas resoluciones lo que no solamente significará una unidad de la inmigración yugoslava de la América Latina sino un presagio de un grandioso aporte de la mencionada inmigración en la empresa de la reconstrucción de nuestra patria.

De no procederse así, es decir bregar y contribuir a que aquellas resoluciones se lleven a cabo, no solamente se habrá perdido tiempo y medios en la organización y realización del mencionado Congreso sino que, aquella institución que no cumpla con ese compromiso contraído pondrá al descubierto su irresponsabilidad además de su despreocupación por la unidad de los inmigrantes yugoslavos de la América Latina como asimismo por la contribución de éstos a la reconstrucción de Yugoslavia.

Esperamos que cada una de aquellas entidades sabrá asumir y asumirá el papel que le corresponde y todas unidas lucharán y trabajarán por la unidad, el adelanto y progreso de nuestras colectividades y de las tierras en que vivimos y por el bienestar de nuestros pueblos, los pueblos de Yugoslavia.

kot vsi drugi člani Nezavisne države Hrvatske."

Predno je bila ta pogodba sklenjena, je poveljnik 10. hrvatskega pehotnega regim. podpolkovnik Bučar izdal tajno povelje št. 2439, ki se deloma čita takole (Dokument št. 116.):

"S 15. majem (1942) mora vsa sovražna akcija napram četnikom prenehati. V tem smislu se mora borba nadaljevati proti partizanom (komunistom), ki nosijo na kapaah rdeče zvezde."

Mihajlovičev zastopnik v zapadni Bosni je bil kapitan Bora Mitranović. Preko njega je Mihajlovič poslal zapoved raznim četniškim poveljnikom v tem okraju. Dne 23. marca 1943 je Mitranović odposlal Jovanu Mišiču, poveljniku četniške edinice "Kralj Peter II.", strogo zaupno povelje Draže Mihajloviča, ki se deloma glasi (Dokument št. 128):

"(1) — Po neuspešnih bojih v zapadni Bosni in Krajini pomikajo komunisti svoje glavne sile v smeri Hercegovine... Zadnje par dni smo jih obkolili v ozemlju Prozor - Dolini Vukuf - Tomislav grad - Livno - in upam, da jih v prihodnjih par dnevih uničimo.

(2) — Nemci držijo Livno, Sujanino in Prozor; Italijani so okoli Rame in Vranice, medtem ko naše edinice okupirajo ozemlje Vranica - Imotski...

(8) — Kakor hitro dobite radijsko postajo, bom zahteval za vas — zapadno Bosno in bosanske edinice — vojni material iz Anglije, in tudi dobili ga boste... Naš mladi kralj in jaz se vam zahvaljujemo..."

Mnogo drugih listin s podpisom Draže Mihajloviča in njegovih glavnih poveljnikov in kolaboracionistov je reproduciranih v poročilu te komisije in kažejo, da so četniške edinice operirale kot svojstveni del nemških in ustaških oboroženih sil pod komando nemških in ustaških častnikov. N. pr. 8. novembra 1943 je poveljnik četniškega korpusa v Bosni in Krajini poslal nemški komandi v Banja luki naslednje nujno poročilo:

"Poveljnik Uroš Drenović je sporočil 7. novembra iz Vodičkega vrha komandnemu štabu naslednje:

Borba proti partizanom se je sedmi dan tega meseca nadaljevala na vsej fronti. Naše levo krilo je dobro vzdržalo, toda desno je bilo primorano vsled močnejših in ojačenih partizanskih napadov umakniti se vse do Gornjega Pervana...

Vojaki so ostali brez municije in pred močnejšimi partizanskimi napadi se ne moremo braniti.

To poročilo pošiljam za poveljnika Drenoviča in zahtevam, da se mu nudi potrebna pomoč v strelivu, moštvu in avijonih..."

To pismo je podpisal komandant Drenović in posnetek originala se nahaja v poročilu komisije (Dokument št. 175).

Dne 6. januarja 1943 (na pravoslavni božični večer) je nemški komandant Kasselmann v Han Koli poslal naslednje božično voščilo poveljniku Mišiču in njegovim četnikom: "Nemške čete na

utrjeni točki Han Kola pošiljajo Vam in junaškim četnikom najlepša voščila za vesele Božične praznike."

Posnetek originalnega pisma v pravilni nemščini in v spakedrani srbo-hrvaščini, podpisano od Kasselmanna, je zanešen v poročilo komisije kot dokument št. 184.

Treba je omeniti še eno listino, ki se tiče četniških operacij v zapadni Bosni. To je fotostatični posnetek potnega dovoljenja, ki ga je izdal ustaški poveljnik v Banji luki. Glasi se:

"POTNO DOVOLJENJE — za poveljnika četniškega regimenta "Manjača" g. Vukašina Marčetiča in za poveljnika prvega bataljona četniškega regimenta "Manjača" g. Jovana Mišiča — ki gresta v spremstvu 8 četnikov na konferenco v selo Grabska, okraj Doboj — z namenom, da se izbere skupna administracija, ki bo imela nalogo sodelovati s hrvatskimi oblastmi kot edini zastopnik četnikov v tej pokrajini.

Udruženje Svobodna Jugoslavija Slovenski odbor

VABI

vse cenjene rojake na VELIKO PRIREDITEV, katera se bo vršila v nedeljo 11. avgusta t. l. v veliki kino dvorani Cine Teatro "SENA", Av. SAN MARTIN 3078 ob 9 uri zjutraj.

SPORED:

1. Recitacija "Plegaria a la Paz".
2. Ave Maria.
3. "Danza macabra", klasični ples.
4. Živa slika s petjem izvajajo pevci in pevke D. K. D. "Ljudski oder".
5. Los Cisnes, klasični ples.
6. Deklamacija "Los Reyes Magos", deklamira S. Hlača.
7. Las Holandesas, klasični ples.
8. Nastopa Angel Hrovatin, kateri bo zapel več pesmi.
9. Danza Española, klasični ples.
10. Nastopa pevski zbor D. K. D. "Ljudski oder" pod vodstvom tov. J. Samca.
11. Tristeza, klasični ples.
12. Pericón Nacional in Kolo.

Vse plesne točke izvaja skupina deklet.

Vabi odbor U. S. J. Slovenski odsek.

Vse oblasti ob njihovi cesti imajo ukaz zgoraj omenjenim na vse načine pomagati in jim ne delati kakih težav."

To potno dovoljenje je podpisal polkovnik I. Brozovič, ustaški poveljnik v Banji luki (Dokument št. 191).

POLOM ČETRTE OFENZIVE

Načrte za četrto ofenzivo proti partizanom v prvi četrti leta 1943 je sestavila v Rimu višja italijanska komanda in nemški poveljnik za jugovzhod general von Lehr. Večje število italijanskih listin, objavljenih v poročilu jugoslovanske komisije za ugotovitev vojnih zločinov, kaže, da je v tej ofenzivi bila oddeljena četnikom Draže Mihajloviča specifična naloga, da preprečijo partizanom umik proti jugu pred pritiskom skupnih nemških, italijanskih in ustaških čet, ki so napadale s severa. V teh listinah nazivajo Italijani četnike bodisi z imenom M.V.A.C. (Milizia Volontaria Anti-Comunista) ali jih imenujejo Črnogorce, Her-

cegovce, nacijonaliste ali pa navadno četnike.

19. januarja 1943 je general Roatta, poveljnik II. italijanske vojske, poslal naslednjo depešo nemškemu komandantu na Hrvaškem (Dokument št. 203):

"Pooblaščen sem od Vrhovne komande, da Vas informiram o pričetku četniških operacij, ki so bile načrtane v Rimu in se prično prve dni prihodnjega meseca. Te operacije bodo pod komando 18. vojaškega korpusa in jih bodo izvedle hercegovske formacije. Pričele se bodo od Prozora in imajoč Glamoč za skupni cilj. Po dovršenih operacijah, o katerih se pričakuje, da bodo trajale kakih 15 do 20 dni, se bodo Hercegovci in Črnogorci vrnili na svoje ozemlje v smislu izrecne želje Poglavnika."

Ta Poglavnika je seveda Ante Pavelič, ki je bil, kot izgleda, pripravljen sprejeti četniško pomoč, ni pa hotel, da bi njegovi srbski četniški zavezniki ostali na teritoriju Nezavisne hrvatske države.

Toda februarja 1943 je postalo jasno, da četrta ofenziva ne bo dosegla svojega namena, ki je bil: partizane kot vojaško silo uničiti. Odklanjajoč bitko v zapadni Bosni in Liki, so partizani prekoračili Neretvo in dospeli v Hercegovino in Sandjak. Z nenadno protiofenzivo so spravili italijanski VI. vojaški korpus v opasen položaj in italijansko divizijo "Murge" raztrgali na drobne koščke. General Amico, poveljnik tega korpusa, je obupal. Apeliral je za pomoč na komando II. italijanske vojske, toda edine čete, ki jih je mogel general Roatta poslati, so bile še nadaljne edinice Mihajlovičevih četnikov.

V Črni gori je bila v naglosti izvršena splošna mobilizacija in 18.000 četnikov pod poveljstvom častnikov jugoslovanske kraljeve vojske, ki so jih Italijani izvrstno oborožili, se je razvrstilo ob obrežju Neretve z nalogo, da oslabijo partizanski pritisk na Italijane in preprečijo partizanom, da bi se prebili proti Nevesinju in tako ušli iz obroča, ki so ga okrog njih tesno oklenili Nemci, Italijani, ustaši in četniki. Četnikom so poveljevali Mihajlovičevi najbolj zaupni oficirji — Bajo Stanišić, Pavel Džurišić, Zarija Ostojič, Peter Bačović in drugi.

Vse to je razvidno iz italijanskih in četniških dokumentov, ki so objavljeni v poročilu komisije. N. pr. 17. februarja 1943 je general Amico poslal naslednjo depešo komandantu II. italijanske armade (Dokument št. 237):

"Prvo: Naše čete v Prozoru so odrezane in napadane.

Precej partizanskih formacij je doseglo dolino Neretve iz doljen Drežnice.

Druge formacije napadajo Gorjance in pretijo Mostarju.

Opaznih je bilo 1500 partizanov, ki se pomikajo proti vasi Široki breg.

Gorjanci so sedaj še bolj v takojšnji nevarnosti.

Drugič: Mobiliziranje prostovoljne antikomunistične milice (M. V.A.C.) je bilo izvršeno 12. t. m.

V Mostar je danes dospelo 1000 mož in takoj smo jih razvrstili ob ovinku Neretve. Jutri — osemnajstega — nam bo na razpolago v Mostarju drugih 1000 mož iz M.V.A.C. Ostalih 3000 miličarjev prostovoljne antikomunistične milice pa prične jutri prihajati v Konjič..."

Dne 18. februarja 1943 je general Spigo, iz XVIII. italijanskega vojaškega korpusa poslal naslednjo depešo komandi II. italijanske armade (Dokument št. 240):

"V zvezi z ustmenim poročilom, ki ga je izročil poveljniku štabne komande, mi je narodni poslanec Jevgjevič povedal tole: Pričenši s tridesetim dnevom tega meseca bo 5000 prostovoljcev MVAC iz Bosne koncentriranih okoli Konjiča ob Neretvi pod Jevgjevičevim in mojo komando.

To je storjeno v sporazumu s VI. vojaškim korpusom, da se izvedejo operacije proti partizanom, ki prihajajo iz cone Imotski-Prozor."

Položaj italijanskih čet v dolini Neretve je povzročil veliko skrb v

Fotostatični odtis te listine, podpisane od generala Roatta, je priložen v poročilu komisije.

Dne 15. januarja 1943 je general Roatta poslal depešo poveljniku XVIII. italijanskega vojaškega korpusa, ki se v odlomkih glasi (Dokument št. 204):

"Neodvisno od operacij, ki jih bodo izvršile naše čete na teritoriju VI. in XVIII. vojaškega korpusa s sodelovanjem nemških in hrvaških čet... bodo postale aktivne (na ozemlju) med XVIII. in VI. korpusem formacije hercegovsk in črnogorske MVAC (Milicia Volontaria Anti-Comunista)..."

Čim večje število naših častnikov mora biti uvrščenih v te formacije... da se preprečijo napadi na katoliško, nekomunistično prebivalstvo in se tako vzdrži naša oblast in naš ugled. Za dosego tega namena je treba priti do sporazuma z odgovornimi četniškimi voditelji ter jih posvariti, da takih prestopkov ne bomo trpeli ter da lahko škodijo našim vzajemnim odnosom v bodočnosti..."

generalnem štabu II. italijanske armade in generala Roatto je kot poveljnik nadomestil general Robotti. Dne 18. februarja 1943 je poslal Robotti italijanski vrhovni komandi v Rimu telegram, ki se v odlomkih glasi (Dokument šte. 242):

"Prvič: Položaj na ozemlju VI. vojaškega korpusa je postal nenadno težaven... Partizanske mase, ocenjene na kakih 12.000 dobro oboroženih mož, so obkolile naše čete v Prozoru. Naše čete se še nadalje branijo..."

Drugič: VI. vojaški korpus je pooblaščen porabiti vse sile, ki so na razpolago, vključivši edinice prostovoljne antikomunistične milice... da se položaj popravi..."

Dne 19. februarja je načelnik naslednji telegram komandi VI. štaba italijanske II. armade poslal vojaškega korpusa (Dokument št. 244):

"Hitro sporočite, če se Črnogorci lahko rabi takoj ali v teku par dni, kakor tudi ime kraja, kje se lahko rabi..."

Komanda VI. vojaškega korpusa je očitno hotela rabiti četnike takoj, kajti isti dan je general Robotti brzojavil naslednje (Dokument šte. 245):

"Dokler se položaj ne popravi, lahko rabite Črnogorce, toda absolutno potrebno je, da se jim onemogoči škodovati prebivalstvu ali ga ropati."

Nemci so morali ustaviti četniško klanje Albancev v Sandiaku. Italijani so morali ustaviti četniško klanje in ropanje rimo-katoličanov in muslimanov v Bosni in Hercegovini!

Dne 28. februarja 1943 je Ambrozio, general Vrhovne italijanske komande v Rimu poslal naslednji telegram poveljniku II. italijanske vojske v Sušaku (Dokument šte. 252):

"Njegova ekscelencija Pirzio Biondi in Njegova ekscelencija Robotti sta naprosena, da se udeležita seje, ki se bo vršila v uradu te Vrhovne komande v sredo zjutraj 3. marca in na kateri se bodo pregledale zadeve v zvezi z organizacijo Draže Mihajloviča."

Kaj se je zgodilo na tej seji, kateri je moral prisostvovati tudi sam Mussolini, ni poročano, znano pa je, da so do kapitulacije Italije četniki Draže Mihajloviča operirali pod komando italijanskega generalnega štaba.

Dne 25. maja 1943 je Luigi Migliorini, major v italijanskem VI. vojaškem korpusu, poslal sledeče pismo majorju Petru Bačoviču, četniškemu komandantu za vzhodno Bosno in Hercegovino (Dokument šte. 268):

"S tem Vam naznanjam, da je danes general Giannuzzi premestil svojo komando v Dubrovnik na povelje VI. vojaškega korpusa. Poveljnik mesta Bileće ostane polkovnik Josef Falletti, s katerim lahko držite kontakt po načinu, kakor smo se dogovorili. Če imate nujne novice za sporočiti, prosim, pošljite jih naravnost po drju. Peroviču. Ob tej priliki Vam pošiljam svoje iskrene prijateljske pozdrave."

Tega istega majorja Bačoviča je odlikoval kralj Peter z redom Zve-

zde Karadžordže na priporočilo Draže Mihajloviča (Dokument št. 538).

Medtem pa je kralj Peter v Londonu poročil svojo grško princezino in 12. maja 1944 je poslal generalu Mihajloviču naslednje poročilo (Dokument šte. 644):

"V imenu kraljice in svojem imenu Vam izražam svojo zahvalo v položaju ministra Jugoslovanske armade v domovini, Centralnemu odboru, Cerкви in mojemu junaškemu narodu za vaeš čestitke ob priliki moje poroke. Bog vas blagoslavi in naj vam da moč, da vzdržite do končne zmage in osvoboditve!"

Ta poslanica je podpisana "Peter II." in spodaj stoji naslednja pripomba: "Purič strogo zaupno šte. 189, 12. maja."

Purič je bil Petrov ministrski predsednik. Še nikoli ni pojasnil, zakaj je ta zahvalna poslanica bila označena za "strogo zaupno". Ne vsebuje nikakih vojaških tajnosti, vsebuje pa eno veliko politično tajnost. V maju 1944, tri mesece no izjavi britanskega premiera Churchilla pred britskim parlamentom, da je angleška vlada zaključila podpirati osvobodilno vojsko maršala Tita, na jugoslovanski kralj sili Mihajloviča, da vzdrži do končne zmage" nad isto vojsko maršala Tita...

KOLABORACIJA V SRBIJI

Številne listine v poročilu jugoslovanske komisije za vojne zločine kažejo, da so četniki v Srbiji sodelovali z Nemci in Bolgari in s vojsko Milana Nedića, načelnika lutkarske vlade v Beogradu. Mihajlovičevi poveljniki so obiskovali Beograd in se v mestu svobodno kretali. Dobivali so materialno in finančno pomoč od Nemcev. Sklenili so uradne pogodbe z nemško komando v Srbiji in javno so se udeleževali obešanja ujetih partizanov.

Aprila 1942 sta bila dva partizanska voditelja. Ilija Katič in Tihomir Sarič, ujeta od pomešanih nemških, Nedičevih in Mihajlovičevih čet ter obešena na mestnem trgu. Ta prizor je bil fotografiran od raznih strani in oddajani so bil govori. Eden izmed govornikov je bil Budimir Busiljič, poveljnik Mihajlovičevega četniškega korpusa Tamnovo. (Dokument šte. 649.)

V Srbiji se je nahajal zavod za prisiljeno vzgojo mladine. Dne 4. septembra 1944 je ravnatelj tega zavoda Milovan P. Popović poslal naslednje pismo g. Veliboru Joniču, ministru za izobrazbo v Nedičevem kabinetu:

"Čast mi je sporočiti Vam, v smislu Vašega strogo zaupnega akta št. 16 z dne 30. avgusta 1944, da sem poslal 104 študente k srbskim oboroženim silam in sicer: 53 v korpus Srbskih prostovoljcev, 26 Srbski milici in 25 Draži Mihajloviču. Dijaki so bili izbrani na podlagi prostovoljnih prošenj in proste izbire."

Fotostatični posnetek tega pisma, ki ga je podpisal Milovan G. Popović, je zanešen v poročilo komisije kot dokument šte. 653. To kaže, da so uradne agencije Nedi-

čeve lutkarske vlade nabirale novice za Mihajlovičevu borbo proti partizanom.

V svojem mesečnem poročilu ministrstvu za notranje zadeve, ki je bilo datirano 7. februarja 1944, pravi Svetozar Štefanič, prefekt okraja Šabac, med drugimi reči tudi tole:

"...četniki Draže Mihajloviča se gibljejo v vseh občinah tega okraja in vršijo svoje lastne vrste policijsko nalogo. Posebno pozornost obračajo komunistom in njihovim simpatičarjem in ako kategorga zasačijo, ga ubijejo..."

Iz te listine (šte. 661) je razvidno, da so se četniki svobodno kretali v Srbiji ter da so pomagali nemški vojski vzdržavati red in mir z "ubijanjem komunistov in njihovih simpatičarjev", edine skupine, ki se je aktivno upirala nacijem in njihovim pomagačem.

Dne 4. maja 1942 je kapitan Dušan B. Radović, poveljnik zlatiborske četniške jedinice, poslal pismo četniški komandi, ki se v odlomkih glasi:

"...2. maja tega leta sem se pod pritiskom sovražnika umaknil na desni breg Drine.

"Dne 3. maja letos, okrog 9. ure... so me Nemci ustavili in razorožili mojih 69 mož, dasi sem imel v žepu potrebne listine o legalnosti moje jedinice ostati na ozemlju Srbije. Nisem se upiral, ker nisem imel navodil.

"Prosim, hitro me obvestite, kam naj grem in kateri edinici se naj uridružim".

Fotostatični odtis tega pisma, ki ga je podpisal kapitan Radović, je vključen v poročilo komisije kot dokument šte. 694.

Jugoslovanska armada v domovini je tudi prakticirala kolaboracijo s sovražnikom. Dne 24. julija 1944 je polkovnik Miljutin Radojevič, delegat Vrhovne komande jugoslovanske armade, poslal poveljniku korpusa Čegarsko depešo, ki se v odlomkih glasi:

"...Kraiskomandantura zahteva sestanek z našimi oficiri iz tega ozemlja, da uredimo "čistko komunistov" v Zaplanju. Tega za zdaj ni treba, potrebna pa je po drugih krajih, da dobimo orožje in strelivo..."

Iz te listine (šte. 709), ki jo je podpisal polkovnik Radojevič, je razvidno, da je Vrhovna komanda jugoslovanske armade vodila posredna pogajanja z nemško vojaško komando z namenom, da dobi orožje in amunicijo za borbo proti partizanom.

Dne 23. septembra 1944 je Vrhovna komanda jugoslovanske armade poslala Mihajlovičevim poveljnikom depešo, ki se deloma glasi:

"Splošen položaj: Ameriški polkovnik je izjavil 21. septembra v navzočnosti Čike (Mihajloviča), Centralnega odbora, načelnika in Neška, da na podlagi sporazuma

ruske čete ne bodo prekoračile jugoslovanske meje ter da so radi tega že 20 dni stale ob naši meji, ne da bi jo prekračile; da bodo ameriške čete prišle v Jugoslavijo in jo okupirale, toda šele tedaj, ko bodo deželo Nemci zapustili, ter da se bo pod ameriško okupacijo vršil plebiscit, toda na tak način, da bo Čika (Mihajlovič) zmagal in Tita legalno odstranil..."

"Da tistega časa pa nas prosijo, da nadaljujemo z borbo, če treba tudi z nemško pomočjo... v imenu Roosevelta nam zagotavlja našo se predno bo konec tega leta.

"Položaj v Srbiji: I. partizanski korpus (1., 6. in 37. divizija) po večini v okrožju Kolubara... njegove prehodne edinice skušajo doseči Šumadijo. V celoti ne kažejo znamenj kake večje aktivnosti. XII. korpus (13., 36. in 11. divizija) v okolici Boranje Jagodne. Proti partizanom so naperjene sledeče sile: dva brandenburška bataliona, pojačena, zapirata cesto Mladenovac-Topola, da ustavi prodiranje proti vzhodu; divizija Prinz Eugen se pomika iz Višegrada in ena oklopna divizija, sestojeca iz petih bataljonov, je prispela v Gornji Milanovac 21. septembra zvečer... Za naše operacije proti XI. korpusu smo dobili dva bataliona prostovoljcev... in možno je, da dobimo tudi en nemški bataljon.

"Položaj je torej izboren".

Fotostatični odtis te listine (št. 725), ki jo je podpisal kapitan Voinimir M. Marković, eden izmed važnih poveljnikov jugoslovanske armade v Srbiji, je reproduciran v poročilu komisije. Ime ameriškega polkovnika, kateremu se predpisuje zgorajšnja izredna izjava, ni omenjeno v depeši, toda upati je, da septembra meseca 1944 ni bilo ameriškega oficirja, ki bi bil tako nepreviden v navzočnosti toliko prič. Obstajala je močna klika častnikov v vojnem departamentu v Washingtonu, ki je smatrala (in dozdevno še smatra), da je Mihajlovičeva kolaboracija z Nemci bila potrebna iz razloga, da se prepreči čirjenje komunizma; toda do septembra 1944 je moral potek dogodkov prisiliti tudi to skupino oboževalcev Mihajlovičevega izdajstva biti previden v svoji kritiki o gibanju maršala Tita in pri zagotavljanju kolaboracionistov o nadaljnjem podpiranju od strani vlade Združenih držav.

V septembru 1944, ko je ameriška mislija prišla k Mihajloviču, je bil edini cilj četniških sil, da vržejo partizane iz Srbije. V svojih poveljih edinicam, da se borijo, so Mihajlovičevi poveljniki dali četnikom razumeti, da je vojna med Rusijo in anglo-amerikanskim blokom neizogibna ter da bo izbruhnila na Balkanu. Dne 4. septembra 1944 je Dragotin S. Račić, poveljnik četrte čete udarniškega korpu-

Vsem cenjenim rojakom SE PRIPOROČA, DOBRO POZNANA

Krojačnica v Villa Devoto
LEOPOLD UŠAJ

Avda. Fco. BEIRO 5380

U. T. 50-4542

Na čajanki v Ljudskem Odru

Znan je izrek: Ko ima Ljudski Oder prireditelj je gotovo dež. Seveda ne moremo trditi, da je prav zmeraj, kajti mnogo prireditev se je že vršilo v prostorih našega društva, brez da bi nas vreme nadlegovalo, pa tudi marsikatera lepa prireditev je splavala po vodi radi dežja. Tako se je godilo tudi v nedeljo 14. julija, ko smo odkrili kip maršala Tita. Da ni bila prireditev prenešana za drugo nedeljo se imamo zahvaliti udeležencem, ki so se kljub temu, da je neprenehoma grozilo k dežju, vseeno udeležili v lepem številu. Nekateri so celo prihajali ko je že deževalo. Slišalo se je med rojaki: ne gremo proč dokler ne vidimo Tita. Za naše ženske je bil kočljiv problem, kajti napravile so toliko peciva,

da ga je bilo povsod polno. Kaj z njim če ne bo čajanke?

Ker ni kazalo da bo vreme kaj zboljšalo, je odbor pripravil mize v pisarniški sobi, na hodniku in kjer se je dalo samo, da je bilo pod streho. Med udeleženci je bilo videti mnogo novih obrazov, pa tudi člane ostalih slovenskih društev. Vse je nestržno čakalo da bo odkrit kip, ki je bil postavljen pod odrom, z ozadjem okrašenim z argentinsko, jugoslovansko in slovensko zastavo. Končno je nehala deževati in pokazale so se celo zvezde, toda vsi smo vedeli da ne bo dolgo trajalo, zato pa je bilo s sporedom pohiteti.

Otvoril ga je tov. Silvan Komavli, ki je v kratkih besedah povedal pomen današnje čajanke, med tem pa je bilo dvignjeno zagrinjalo, ki je pokrivalo kip marš. Tita. Takoj na to je spregovoril predsednik Ljudskega Odra, tov. Jekše, ki se je v imenu društva zahvalil tistim, ki so tako izvrstno izklesali iz kamna kip največjega junaka nove Jugoslavije. Imenoval jih je vse po imenu ter jih pozval na oder. Treba je bilo nekaj časa predno so se predstavili na odru. Slovenci smo pač skromni ljudje, bojimo se pohvaliti z onim, kar z našo naprednostjo in kulturo ustvarimo, in če napravimo še tako delo, da bi ga nam veliki narodi lahko zavidali, mislimo da nismo nič napravili. Naš rojak in umetnik Jordan Krošelj, ki ima največ zaslug pri klesanju kipa, je povedal pred mikrofonom prav po Homerjevo, — ki je dejal "Jaz vem da nič ne vem", čeprav je bil največji grški modrijan — "Jaz nisem nič napravil — ie dejal —, moj tovariš Mirko Pertot je napravil vse. Meni so dali kos kamna, odbil sem kar je bilo odveč in prišel je ven Tito." V teh besedah ni bilo bahaštva, le skromen izraz "jaz nisem nič napravil", in vendar je tik njega stala umetno izdelana Titova glava, ki bi se marsikatera umetniška razstava ponasala z njo. Poleg Jordana Krošelja, beležimo tukaj imena njegovih sotrudnikov: Mirkota Pertota modelista, Mirkota Bečelja in Angela Hrovatina.

Ko so potihnili aplavzi je spregovoril tajnik Ljudskega Odra,

Mirko Ščurk, ki je med drugim dejal: "Ni odveč če na tem mestu izrazim željo mnogih naših rojakov, ki je tudi želja Ljudskega Odra in gotov sem da bom tudi izrazil željo naših umetnikov namreč, da ta kip Osvoboditelja ne ostane samo last našega društva kateremu je darovan, temveč da postane v bodoče last združene slovenske kolonije, ki bo krasil eno in edino slovensko društvo v katerem si bomo vsi bratsko podali roke." V imenu ženskega odseka Ljudskega Odra je spregovorila Nadica Brankovič, ki je apelirala na prisotne naj pomagajo pri zbiranju blaga in denarnih sredstev da olajšamo trpljenje naših v domovini. Nato sta govorila Ušaj in Baretto v imenu Gospodarskega Podpornega Društva in Slovenskega Doma. Prav lepo je dekla-

mirala gospodična Vida Gomišek poezijo v španskem jeziku, ki jo je sama zložila Titu na čast. Lepo so se ulivali verzi iz katerih je opevano junaštvo in genij Osvoboditelja jugoslovanskih narodov. Deklamatorka je bila deležna bur-nih aplavzov.

Še par besed je spregovoril tov. Komavli v katerih se je dotaknil tudi obletnice francoske revolucije in padca Bastilje. S tem je bil prvi del sporeda zaključen.

Mešani zbor naših malih ni imel sreče pokazati se prvič pred občinstvom, kajti pričelo je znova deževati, upamo pa da jih bomo ob prvi priliki prav gotovo videli. Ni mogel manjkati naš solist Angel Hrovatin, ki nam je tudi takrat zapel dve pesmi in sicer "Mornarja" in "Gor čez izaro", katerega je spremljal pevovodja Markuža. Hrovatin se ni dal pregovoriti da

bi nam zapel še eno, čeprav so mu še delj časa sledili aplavzi.

Kakor sem že prej omenil je bila udeležba kljub slabemu vremenu precej lepa, naše ženske bodo s čistim dobičkom te čajanke nakupile blago za tiste, ki so v Jugoslaviji po prestani vojni ostali nagi in bosji.

★

Kip maršala Tita je izdelan iz kordobskega kamna, medtem ko je stajalo kjer je položen iz domačega kraškega kamna iz Repentabra, daroval ga je tov. Angel Hrovatin, delal pa ga je Mirko Bečelj. Kip je izklesal Jordan Pertot po modelu ki ga je izdelal Mirko Pertot. Darovan je bil D.K.D. Ljudski Oder, kjer se sedaj nahaja. Slovenska kolonija je lahko ponosna da ima v svoji sredi take nadarjene rojake.

M. Š.

Ropali, obežali in morili so nas

Če bi bil sedaj v Evropi človek, ki za strahote pretekle vojne sploh ne bi vedel in bi sedaj prebiral italijanske časopise, bi se prav gotovo z vsem srcem zavzel za današnje Italijo, ki joka, moleduje, spletkari in kriči v svet, kakšna grozna krivica se ji godi. Ta človek bi bil prepričan, da je nova Jugoslavija dežela anarhije in nezakonitosti, da ta nova Jugoslavija ogroža teritorialne pravice Italije. Ta človek niti od daleč ne bi zaslužil, da je bila mogočna fašistična Italija tista, ki je napadla Jugoslavijo, da si tako utre pot na Balkan in Donavski bazen in nologoma uresniči svoje imperialistične težnje. Seveda je požrešnim fašistom pri njihovem poskusu, razširiti svoje cesarstvo, temeljito spodletelo. In šele na podlagi te ugodovitve bi spoznal, da premagana Italija vpije zato, da bi odvrnila od sebe krivdo za vse neštete zločine, ki so jih italijanski vojaki v času vojne izvršili v zasedenem ozemlju, in to po Primorskem je že 20 let prej občutila blagodati italijanske okupacije.

Ogromne skladovnice dokaznega materiala hrani komisija za ugotavljanje zločinov, ki so jih okupatorji izvršili po Jugoslaviji, velik del teh je povzročila italijanska vojska.

Za vse zločine, ki so bili izvršeni v tako zvani Ljubljanski pokrajini", so odgovorni v prvi vrsti poveljniki in vojaki kraljeve vojske z generalom M. Roato, M. Robottijem in G. Gambaro na čelu. Oni, zlasti general M. Robotti, so odredili stremenje talcev, požiganje vasi, ubijanje vojnih ujetnikov, množično pošiljanje v internacijo, uboje in pokolje, zaplenbo imovine, mučenja itd. Vse te zločine so izvrševali vojaki in oficirji redne italijanske vojske.

V kratkih 29 mesecih okupacije so po do sedaj zbranih, še nepopolnih podatkih, Italijani ustrelili nad 1000 talcev, odgnali v internacijo okrog 40.000 Slovencev, to je več kot osmino celotnega prebivalstva pokrajine, in to od dojenčkov pa vse do 80-letnih starcev, mož in žena; v internaciji je pomrlo okoli 7000 ljudi.

Italijani so požgali in porušili nad 10.000 hiš in pobili okrog 7000 mirnih civilnih prebivalcev ter ujetih in ranjenih partizanov.

In če pogledamo po naši Primorski, od Triglava preko Goriške in Krasa in po vsej Istri, vse je ena sama razvalina, povsod grobovi nedolžnih, pobitih ljudi.

Danes, ko vsa Primorska težko pričakuje mednarodne zavezniške komisije, so skoraj po vseh vaseh pripravljene razstave, ki prikazujejo grozodejstva italijanskih in nemških fašistov. Razmesarjena trupla, razbite lobanje dokazujejo, s kakšnim sadizmom so ti visoko kulturni narodi uničevali naše ljudi. Nesramno so mučili in posiljevali naše žene in dekleta, nobenih obzirov niso poznali do nosečih žena.

Naj navedem samo en primer, kako so te zveri divjale po naših vaseh, morile in požigale.

Dne 22. maja 1944 so pridrveli Nemci in fašisti iz Gradiške v Brda pred vas Cerovo in začeli besno streljati po vasi in po bližnjih vinogradih. Delavci v vinogradu so se poskrili po jarkih, vendar so jih Nemci pet ujeli in pripeljali v vas. V vasi samo so pobrali še štiri ženske ter vse skupaj odgnali pred hišo Severina Fortija kjer so jih mučili in nato vse postrelili. Med temi žrtvami podivjanih fašistov je tudi Leopolda Forti, mati petih otrok, ki je bila že štiri mesece noseča, dalje Rozina Kraševc, mati 7-letne deklice in sedem mesecev noseča, Jakim Jože, Okroglič Karel, Colja Miha, Kumar Anton,

Dr. Hinko Halpern

Diplomiran v Zagrebu in Bs. Airesu
Specijalist notranjih bolezní
Ordinira vsak dan od 16 do 20 ure.

San Martín 955 1 nad. dep. C.
U. T. 32-0285 in 0829

TRGOVINA JESTVIN

in raznih pijač

Franc Spačal

Perú 498 Villa Martelli
U. T. 741-0034

Ob drugi obletnici Jožeta Srebrnič

Dne 11. julija je minulo 2 leti od kar so hladni soški valovi objeli, enega izmed največjih slovenskih sinov sedanje dobe. Prav tesno nam je postalo pri sreču ko smo zaznali kruto vest o izgubi tovariša, ki nam je bil ob enem prijatelj in voditelj.

Slovenski narod je izgubil nekaj nenadomestljivega, zato pa bo ostalo Srebrničevo ime zapisano na častni strani v zgodovini slovenskega naroda.

Slava njegovemu spominu!

★

Sin priprostitih starišev, doma iz Solkana pri Gorici, poslan je bil v šole; ko je zapustil šolsko klopi je moral obleti avstrijsko vojaško suknjo, v kateri pa se ni počutil prav udobno. Ko je dovršil vojaščino mu je Dr. Henrik Tuma ponudil mesto v pisarni, kar pa je Srebrnič odklonil, namreč bolj je ljubil vrt in lopato nego pisarno. Pozneje, ko je dovršil zadnje vojaške orožne vaje je dosegel — proti lastni volji — stopnjo nadporočnika, kar je odklonil in kot posledice tega je moral za omrežje na Ljubljanski grad. Ob pričetku svetovne vojne 1914, so mu hoteli ponovno naši-

ti prej odklonjene zvezde, katere je ponovno odklonil, radi čega je moral pod posebnim nadzorstvom na gališko fronto.

Srebrnič je že mnogo prej razumel kaj pomeni imperijalistična vojna, zato pa ob prvi priliki je prešel k Rusom. Prvotno je okusil vse dobrine ujetniškega življenja, toda leto 1917. ga je že vdobilo svobodnega med svobodnimi. Tam je ostal pet let, na kar se je vrnil domov, kjer se je takoj oprijel dela, ki ga je čakalo na Primorskem. Izkušen borec, in dober organizator ni mnogo premišljal, pričel je tam kjer je bilo najbolj potrebno.

Mnogo se je trudil za odpravo izkoriščanja delavca in kmeta, v ta namen se je tudi podal na delo z ustanavljanjem delavskih zadrug. Mnogo je tudi doprinesel pri uspešnem razvoju "Ljudskih odrov". Enako ga vdobimo tudi pri listih, posebno pa pri tržaškem "Delu" kjer je med drugim spretno polnil bogato rubriko "Delavska šola", s katero je polagoma, toda sigurno mnogo pripomogel, da je večji del Slovenskega delavstva pravilno in pravočasno znal razumeti pomen borbe za osvoboditev vseh sužnjev.

Radi poštenja, dalekovidnosti in odločnosti je bil na splošno zelo priljubljen, zato ga vdobimo vedno kjer je bila njegova navzočnost potrebna. Pri volitvah v občinski svet, je prepustil mesto župana drugemu kandidatu, dela se ni ogibal, časti pa. Pri gradbi novega občinskega vodovoda je prijel za kramp skupno z drugimi delavci, katerim je bil tovariš-voditelj. Pozneje, to je leta 1942 je bil izvoljen za komunističnega poslanca v rimski parlament, s tem pa ni opustil dela na deželi. S posebnim zanimanjem je sledil razvoju mladinskega gibanja in če prav je bil poslanec se je vedno rad odzval povabilu mladine in prišel na sestanek v grmovje ob Soči. Fašistična reakcija je naraščala z vsakim dnevom, paralelno ž njo so naraščala tudi vrašanja, ki jim je bilo treba nujnega odgovora; tudi v tem oziru je bil tov. Srebrnič s svojo hladnokrvnostjo na mestu. Ko je bil zadnjič poklican v Rim mu je rekel neki Dr. iz nasprotnega tabora: Jože ne hodi v Rim ker je nevarno; na kar je Srebrnič odvrnil: Stranka me kliče in jaz napravim mojo dolžnost pa naj se zopeti kar hoče. Odsel je v Rim, kjer je bil pozneje skupno z drugimi tovariši aretiran. V rimskih zaporih je ostal mesec dni, na kar je bil preneljan na otok Ustica kjer je prebil pet let. Toda to ni bilo dovolj, ker od časa do časa je moral po več mesecev v Neapeljske zapore. Ko je dokončal naloženo mu kazen (zakaj?) se je vrnil domov kjer je ostal samo par mesecev in že je bil ponovno aretiran in odveden v tržaške zapore in od tam zanesen v konfinacijo za drugih pet let. Tudi to pot si je prislužil leto dni strogega zopora v Neapolju.

Vse to pa ni nikakor upognilo jeklene volje neumornega borca, ampak nasprotno duševno krenkejši se je vrnil med narod katerega je tako hrepeneče ljubil.

Srebrniču je zopet pretela nevarnost, zato so mu tovariši svetovali in pripravili vse potrebno, da je srečno odšel čez mejo v Jugoslavijo, misleč da tam bo bolje. Prvotno se je tam skrival, na kar se je odločil javiti policiji. Dr. Čok mu je med drugim pomagal urediti vse potrebno za odhod v Sovjetsko Zvezo. Potni list je bil že odposlan v Sofijo,

★

Tov. Srebrnič

govori

partizanom

in

terencem

v Brdih.

★

Sovjetskemu konzulu v podpis. Med tem pa je pričela vojna in z njo so se pojavile razne težkoče, ki so preprečile namenjen odhod. Toda temu ni bilo dovolj, kajti jugoslovanska policija je prijela tov. Srebrniča in ga izročila v roke ital. fašistični policiji, tudi to ni uklonilo jeklene volje šestdesetletnega neutrudljivega borca. Fizično nekako izčrpan, toda ne utrujen, duševno pa močnejši nego nikdar prej je dovršil veliko deloknjigo o Slovanih. Mnogo dela je še imel pred seboj ali prehitra smrt je to preprečila ravno v času ko bi ga narod najbolj potreboval. Celo njegovo življenje je bilo ena sama veriga dela in borbe, in danes ko bi že videl uspešne sadove je nehale biti njegovo sree.

★

Vest o smrti Jožeta Srebrnič je globoko zadela ves Slovenski narod, kako ne bi, saj z Srebrničem izgubi moža, kateremu gre v prvi vrsti priznanje, da so naši bratje tako enotno pristopili k "Slovenski Osvobodilni Fronti" ter končno obračunali enkrat za vselej z barbarskim fašizmom.

Srebrnič vzor neutrudljivega borca, vzor pravega delavskega voditelja, kateri ni nikdar iskal zase nobene udobnosti, žrtvoval je celo svoje življenje v splošno dobrobitje delavsko kmetijskega ljudstva. Zato pa danes naše misli hitijo na njegov grob, kamor v znak priznanja in poštovanja v duhu polagamo venec rdečih rož.

Jože Srebrnič je umrl ali njegov duh je ostal med nami in nas bo bodril pri težkem delu, katero nas še čaka.

Goriški.

Tov. J. Drašček je prejel od prijatelja pismo, kateri mu piše o tovarišu J. Srebrniču.

Solkani, dne 16/4/1946.

Dragi tov. Pepi, po dolgem, zelo dolgem času ti vendar lahko pišem. Prestali smo težko dobo, katera nas je stala ogromnih žrtev, posebno naši kraji in to naša lepa Primorska je gotovo dala največji odstotek. Med padlimi je tudi tov. Jože Srebrnič (Jurist) z katerim sem bil na otoku Ventotenne do meseca maja 1943. Zadnjič sva se videla ko so me odpeljali v kazenski bataljon. Tov. Jože Jurist je začasnopokopan v Prelesju pri Plavah, 12. aprila t. l. mislimo prenesti njegove zemeljske ostanke na Solkansko pokopališče. Da bo pogreb čim slovesnejši je bil izvoljen odbor, kateri ima nalogo, prvo da nabere gradivo za brošuro, katera bo govorila o njegovem delu za skupno stvar zatiranih in izkoriščanih, drugo nabiranje prostovoljnih prispevkov za spominsko ploščo (katere odkritje bo na dan pogreba), spominska plošča bo postavljena na pročelje njegove hiše.

Trudimo se, da se bo vse izvedlo kot je to zaslužil tov. Jože, kateri je bil izvoljen od naših delavcev, kmetov in delovne inteligence, kot zastopnik vseh zatiranih in izkoriščanih, vsled tega se tudi na tebe tov. Pepi, da tudi Vi tam bračam (v imenu odbora za prekop) odložite spomin na njega. Tam Vas je mnogo kateri ga osebno poznate. Gotovo imate še vedno Kulturno Prosvetno in druga društva. Ako Vam je mogoče

INSTITUTO DENTAL MODELO

DE ESPECIALIDADES

Director: Dr. M. MUCHNIK

Govori se slovensko — Cene zmerne

SANTA FE 3511

U. T. 71-5692

govorite o njegovem delu in življenju, nabirajte prostovoljne prispevke z katerimi se bo, ko bodo časi bolj primerni, postavil dom (mogoče kulturni, ali za sirote naših padlih ali kaj sličnega), kateri bo nosil njegovo ime, ter bo obenem trajen spomenik za vse, kateri so padli za našo Svobodo. Prilagajam ti sliko, kjer je tudi naš dragi učitelj-tovariš. Ta slika je zadnji spomin, slikan je v naših sončnih Brdih malo prej kot smo ga za vedno izgubili. Ako želite

vam bomo poslali tudi brošuro katera bo govorila o njegovem delu za skupno stvar. Če si želiš Ti bom lahko kaj obširnejše pisal, piši kaj te bolj zanima ter stavi vprašanja.

Za takrat končam z tovariškimi pozdravi Mariji in Brunici ter vsim známim in tudi ne poznanim katerim je pri sreju skupna stvar in svoboda. Upam na čim hitrejši odgovor.

Zdravo vsim tovariš

Tino Klanjšček

Tov. Jože Srebrnič, član Pokrajinskega odbora NOF, za Slovensko Primorje.

PISMA IZ DOMOVINE

Tovariš Bitežnik iz Cinco Saltos je prejel naslednji dve pismi:

Slov. Bistrica 1. 12. 45.

Dragi Svak!

Neizrečeno sem se razveselila Tvojega dragega pisma, srčna Ti hvala. Torej vojno, to strašno vojno smo končali in posreči prestali vsi Tvoji in moji ožji sorodniki. Karlo je zelo dosti prestal, dosti je imel trpljenja, lakote, strahu, a hvala Bogu prestal je s celo kožo. Po 4 letih ločitve sva prišla spet skupaj, lmesec je bil doma na dopustu, sedaj je pa v Tolminu vslužbi. Bolj podrobno Ti bo že sam pisal. Jaz sem pa še vedno

pri Mami doma z malo Dragico, ki je seveda še precej zrastle. Mislim, da ostanem še tu do spomladi, da se bodo razmere še bolj uredile in bo tudi malo lažje s hrano. Naša lepa domovina je pomandrana, izropana, tako da bo težko še par let. Ali glavno je da smo sami svoji. Štajerska še ni tako hudo poškodovana razen Maribora in Celja, ki sta trpela od bomb. Ali Kranjska in Primorsko je že huje in so požgane cele vasi. Naša rodna vas še stoji cela, Grgar pa je močno oškodovan.

Pepe je invalid ali mislim, da ni prehudo ker je nekje v službi v Ajdovščini. Bila sem tam 1 teden, zelo se mi je dopadlo. Ubogi Očka je čisto oslepel, ali hodi pa čisto korajžno. Samo vedno je bil zelo žalosten ker se ni imel nič vesti od Tebe. S Karlom sva ga tolažila kakor sva mogla, da boš prav gotovo prišel. Saj je še edina tolažba njegov Pepe! Zatoraj Pepe Očka težko čaka, opuščena dom tudi, zato pa Jožko na pot. In to Tvoje pismo mu bo gotovo za nekaj časa podaljšalo življenje, in Ti ne odlašaj in skoro pridi. Grgar in

Ravna so zasedene od Jugoslavije in rabimo dosti pridnih in skrbnih ljudi. Tako končam z upanjem da pismo predolgo ne bohodilo in prav presrečno pozdravljam vse sorodnike posebno pa Tebe, Tvoja svakinja Marija in Dragica, in vseh naišh!

Drugo pismo.

Ravne, 9. I. 1945.

Dragi stric!

Po dolgem času se mi je nudila prilika, da Vam lahko v svobodi pišem in pozdravim z geslom S. F. - S. N.! Želim, da bi se v najkrajšem času osebno srečala v naši Gorici. Tudi jaz sem se 2 leti junaško boril proti italijanskemu fašizmu in nemškemu nacizmu, tudi žrtvoval sem in kri prelival, trikrat sem bil ranjen in postal vojni invalid pa nič za to, za svobodo naroda in za domovino sem bil pripravljen darovati tudi življenje.

Pri nas doma je vse v redu, zdravi smo vsi, jaz sedaj se začasno nahajam doma, Slavica je postala učiteljica začasa naše borbe, sedaj uči šolo v Vipavi, Hilda hodi v učiteljske šole v Gorici, Tata, Mama, Marica in Anica so doma na kmetiji, tudi Vaš oče je pri nas, samo revež, ki nič ne vidi. Gosteva sta zdrava teta Olga in Franc, teta Marija je tudi poročena v Dragovici, pa ji je mož tako hitro umrl, sedaj ima pa enega sinkota Lojzeta, Mašelinevi so vsi zdravi in so vsi doma samo nunc je umrl.

Zabave je precej v naših krajih sedaj grejo punce na vas zvečer in prepevajo slovenske partizanske pesmi to je nekaj zanimivega, no saj ni nič čudnega, kadar pride človek na svobodo iz takega zatiranja, je ves neumen od veselja. Tudi veselice in kulturno zabavne pridelitve s plesom imajo mladinke in mladeniči večkrat v koljenski šoli, ker tam je najbolj primeren prostor. Tudi 42., 43., 44. in 45. je bilo precej zabavno po Trnovskem, Čepovanskem in Cerklanskem, takrat, ko so

nam švigale italijanske in nemške krogle okrog ušes, pa ni bila prav prijetna, enako smo mi vračali fašistom z bombo in puško v rokah, s pesmijo na ustih.

Na juriš, na juriš, na juriš,
krik borcev vihra skozi hoste,
sovragove vrste so goste!

Udari, navalaj,
usekaj, izpali!

Na juriš, ohej, partizan,
pred tabo svobode je dan!

To je partizanska pesem, to smo zapeli kadar smo jurišali na nemške tanke in bunkerje. Nato Vas še enkrat lepo pozdravim, pozdravite strica Ivana in svojo košato družino pa vso zlahto, ki jo imamo tam, posebno Mašelino. Mašelini se pritožujejo, da kako je z njimi tam, ki nič ne pišejo.

Zdravo

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Tovariš Josip Zupančič, je prejel od sestre, sledeče pismo:

Stranje na Dolenjskem 2. 1. 1946.
(Pri Novem Mestu)

Dragi brat!

Sporočam ti, da sem vdobila tvoje pismo katerega smo bili vsi veseli. Dolga so bila ta štiri leta. Ko nismo vedeli eden za drugega. V teh štirih letih smo veliko pretrpeli. Tako da nisem mislila da bi dočkala svobode! Pa nam ni bilo usojeno da bi nas umorili Belogardisti. Da bi ti hotela vse popisati kaj smo doživeli v tej vojni, bi bila še precej debela knjiga. Brat Lojze je bil pri partizanih od začetka 1942. leta. Bil je precej težko ranjen. Sedaj je prost vojaške službe. Od sestre Lene in od Pepe so bili tudi možje v naši vojski in so se vsi zdravi povrnili domov. Strie se je tudi dobro držal. Ker ni bil sposoben za vojsko je pa podpiral z življenjem, kajti večkrat so bili naši fantje lačni. A vkljub temu niso odnehali svoje borbe. Jaz sama sem delala na terenu od prvega početka naše borbe. Zato pa je tudi sovražnik čutil da sem mu trn v peti in preganiali so me pri vsakem koraku, a niso mi vzeli poguma. Leta 1942 so me hoteli odpeljati v Italijo. Pa sem jim nobegnila. Od tistega časa sem se morala skrivati. Zadnje čase pred razsulom Nemčije bi me bili kmalu vdobili doma. Moji živci so bili vsemu navajeni, zato sem jim tudi takrat ušla. Od tistega časa sem se morala skrivati. Domov pa nisem mogla več, ker so vsako noč stražili hišo. Zato sem ostala pri partizanih. Mati pa se je morala umakniti k Leni, ker niso imeli doma miru. So jih zelo preganjali. Vedno so jim grozili da jih bodo ubili! Kadar premišljam pretekla časa se mi zdi da so bile le težke sanje! Sama ne morem verjeti, da je bilo vse to res kar sem doživela.

Veliko smo pretrpeli ali danes je vse to za nami. Veseli me, ker pišeš da so se tudi sinovi od sestre borili za našo stvar. Tako da se ne moremo sramovati domačih ljudi. V izdajalski vojski ni bil nobeden od naše zlahte.

Veliko si je sovražnik prizadeval, da bi nas uničil. Včasih so nas res precej

D. K. D. LJUDSKI ODER

Praznuje 21. let svojega obstoja z veliko prireditvijo, katera se bo vršila v dvorani "Centro Armenio".

Na tej prireditvi sodelujejo vsa slovenska društva. Natančni spored bomo objavili v prihodnji številki "Pravice".

pohodili in veliko naših borcev je padlo. Ali uničili nas niso, dočkali smo Svobodo. Živi smo ostali. Tudi mati so kar zadovoljni na Peči!

Od Lene hčerka je tudi cela Partizanka. Starejša hodi na železnico delat vsak dan. Nobenkoli ni tako mraz, da ne bi šla na delo. Ona hoče da se čimprej obnovi naša porušena domovina.

Sedaj se bom poročila. Izbrala sem si zavednega partizana, res je invalid! A sem ponosna nanj! On tudi nima nobenega izdajalca v svoji zlahti. Ima 6 bratov in so vsi partizani. Iz vojske sicer ni še izpuščen ker je še malo premlad in tudi se še ni odločil: ali bo v vojski ostal, ali bo šel v civilno službo?

Bobnarjev Lojze iz Ajdovca, ki je odšel iz Argentine v partizane, je sedaj prišel domov. Povedal je da sta pred 2 leti bila skupaj, Semoličevega Lojza so Italijani ubili leta 1942. Matevžev Lojze je padel kot partizan. A Janez pa je bil izdajalec. Štefečevi fantje so šli vsi z izdajalsko vojsko na Koroško.

Tukaj okoli Dobrnica so bili skoro vsi v izdajalski vojski. Zato pa je bilo za partizanske družine tako težko, ker se domačini izdajali in pobijali naše civile.

Ker boš čital v časopisih je vse res, ker mi nismo takti, da bi koga bratili, tako kakor so nas poprej drugi. Velike žrtev je dala naša domovina. A ni jih dala zastoj! Sedaj smo srečni in svobodni.

Res nimamo še vsega v izobilju ker je sovražnik ropal štiri leta po naši zemlji, a pomanjkanja pa tudi ni treba trpeti. S časom bo vsega dosti, ker ne bodo žrli naših žuljev kapitalisti, ampak bomo od našega dela uživali sami!

Naj končam to moje pisanje s prirodnimi pozdravi od vseh tvojih sester in brata. Ko prejmeš pismo takoj odpiši, da bom vedela če si vdobil.

Te pozdravlja tvoja setra

Slavka.

Elegantne obleke po najnovejšem kroju, si lahko nabavite pri
Krojačnici "GORICA"
Franc Leban
WARNES 2191

EDINA SLOVENSKA STAVBENIKA V SAAVEDRI
sta narazpolago za načrte, betonske proračune in firmo
ANDREJ BOŽIČ in SIN
Tehnična konstruktorja
Av. Luis Huidobro 4554 U. T. 70-5112

Trgovina čevljev nudi izbiro povrstnih čevljev vseh vrst po res ugodnih cenah.

ŠOLSKE POTREBSČINE

ALBERT BELTRAM

DONATO ALVAREZ 2288

LA PATERNAL

Tov. Češnik je prejel od sestre sledeče pismo:

Knežak, 17. II. 1946.

Dragi brat!

Prijeli smo pismo od tete iz Severne Amerike, potom katere smo zvedeli, da si zdrav. Več drugih vaščanov se je že oglasilo, mi pa od Tebe nismo vdobili še nobenega glasu. Ko si Ti odšel v Argentino brat Tone je bil poklican k vojakom, kjer je ostal do razpada Italije na kar se je odpravil proti domu, toda na potu v bližini Rovinja so ga prijeli četniki, kateri so mu zvezali roke z žico, da mu je brizgala kri izza nohtov, nakar so ga mučili na vse načine. Pozneje so ga izročili Nemcem, kateri so ga skupno z drugimi tovariši gnali kot živino na postajo od koder so bili v živinskih vozovih odpeljani v Nemčijo. Štiri dni jim niso dali niti mrzle vode, toda pravo trpljenje se je pričelo kmaj v Nemčiji.

Ko je bilo 27 stopinj pod ničlo je moral biti bos in v kratkih hlačkah, da se mu je bolj privila žila, s katero je bil tepen in nato polit z mrzlo vodo. Tudi kaj se pravi lačen biti je znal prav dobro, poleg vsega tega so mu pritrdili na hrbet tablico z napisom: Bandit. To je trajalo tri mesece nakar se je nekaj izboljšalo, toda tam je ostal tri leta to je dokler niso prišli bratje Rusi in ga rešili vsega trpljenja.

Kako se je spremenil, si lahko predstavljaš, od nekdanjih 85 kg. teže je prišel na 40. Pozneje ko je stopil v vrste partizanov se je toliko bolj junaško boril proti sovražniku. Ko je prišel v Ljubljano, sem ga šla obiskati, jaz ga nisem spoznala dokler me ni on poklical. Postal se je tako, da izgleda sturejši nego oče, ki imajo že 75 let.

Nekaj o bratu Francu. Ko smo mi morali v begunstvo on je moral k vojakom. Bil je v Sardiniji od aprila 1941. Tudi on je prestal marsikaj, največ pa glada. Po razpadu Italije je prišel v roke Amerikancem, toda on je pričel delati hitro za partizane. Sedaj je doma, ima namreč malarijo.

Tudi brat Berto je bil na mestu od prve ure. V začetku je bil v gozdu s partizani, dokler niso pridrveli Nemci v ogromnem številu, šest dni je taval po gozdu nakar je prišel domov kakor strah, lačen je bil, da ni mogel spregovoriti. Partizansko delo je nadaljeval doma dokler ni bil izdan. Četniki so nam napravili natančno preiskavo, k sreči njega isti dan ni bilo doma. Vsem so nam zelo grozili, posebno pa očetu in meni.

Nekega dne so naši pregnali Nemce in četnike, kateri so pri odhodu pobrali vse vozove in živino, tudi očeta so prisilili, da je moral peljati četnike v Aj-

dovščino, od tam so hoteli poslati očeta domov brez volov, na kar so protestirali, radi česar ga je en "junak" udaril v obraz da je padel na tla. Čez par dni se je oče vrnil z voli, toda eden je bil tako poškodovan, da smo ga morali dati v mesnico; sedaj pa ne moremo do drugega.

Mnogokrat smo bežali, toda včasih nismo vedeli kam. Ko so pridrveli Nemci so obkolili vas in pobrali vse. Moški so bili odgnani v Nemčijo, med njimi tudi mnogo žensk, od teh sta umrli dve Andrejevi prav mučeniške smrti.

Dragi brat Joško! Prosim Te če nam moreš kaj pomagati, pošlji nam kaj obleke in obuvala čim prej.

Končno Te najlepše pozdravljamo vsi skupaj.

S pozdravom, Tvoja sestra
Česnik Marija.

Tovarišica Vera Čermelj, je prejela pismo od svoje matere in sestre v katerem je pišeta sledeče:

Gojače,
dne 1. maja 1946.

Draga Verica!

Preko tvojih gospodarjev smo danes prejeli tvoje pismo, katere smo toliko časa nestrpno pričakovali. Ne moreš si predstavljati kako sva bili veseli s Cerilko, ko smo čitale vaše pismo.

V prvem pismu sem ti pisala da Cerilka je bila težko ranjena v nogo teko borbe, toda danes je že precej okrevala. Na zadnji prireditvi je že plesala, tako vidiš da mi je že dobra in zven vsake nevarnosti.

Danes smo imeli tukaj zelo žalosten pogreb, pripeljali so Viktorja Nedalenga na naše pokopališče. Njegovo truplo je počivalo tri leta daleč od nas. Viktor je dal svoje življenje za osvoboditev naše domovine. Pri odprtem grobu so mu zapeli pevci iz Sela, govorili so tudi trije tovariši, kateri so v svojih govorih prikazali zasluge in vrline Viktorja v borbi proti naci-fašizmu. Pokojni Viktor zapušča ženo in dva otročiča. Slava njemu. Draga Verica! Ne moreš si predstavljati, kako hudo in straš-

no je bilo za nas in ne samo za nas temveč za ves naš narod tekom te krvave in strašne borbe. Toda kljub težkemu položaju nismo obubali temveč smo delali z vsemi našmi močmi za osvoboditev naše drage grude. Pri nas v hiši ni nobenega moškega, a jaz in Cerilka smo pomagale pri osvobodilni borbi. S Cerilko sva kuhale in prale za naše partizane, nosile sva hrano na Caven v gozd. Kakšen dan smo upali do njih in drugikrat pa ne ker je bilo vse obkoljeno od sovražnika in naši partizani so bili po več dni brez jesti, ker mi nismo mogli do njih. Nekega dne so naši partizani začeli s hudim napadom in sovražnik so je moral umakniti, po noči so prišli partizani iskati hrane. V naši hiši je bilo skladišče, v prvi sobi od zadaj smo napravili luknjo skozi zid, koder so prišli v hišo. Ko sem videla da so naši partizani sem jima dala kar sem imela, prišlo so vsi mokri in lačni, več dni niso ničesar pokusili.

Vse slabo smo radevolje prenašali, ampak smiraj za naše brate in našo domovino. Ovadili so nas, da imamo v naši hiši skladišče in da Cerilka pomaga partizanom. Po noči so prišli v hišo četniki in smo morale vstati ravno isto noč so prenočevali štirje partizani. Peljali so nas na sodišče da nas bodo sodili, noge so se mi tresle, mislila sem kaj bo s Cerilko, prinesli so jo ker ona ni mogla hoditi je bilo ravno malo časa od kar je bila ranjena. Sodišče, oziroma četniški stan je bi v Baskavi hiši tam smo ostale celo noč. Četniki so zagotavljali Cerilki da jo bodo ustrelili, ona se ni ustrašila odgovorila je njima da vse prenese za pravico. Kjer je bila Cerilka tako slabo jo niso mučili, pstili so nas na svobodo. Izdal nas je neki mladenič iz Sela, tako vidiš, da tudi med našimi domačini je bilo izdajalcev.

Gojaška dekleta so z velikim veseljem in navdušenjem islužila za našo domovino. Z vozovi in avtomobili so vozile žive in druge potreščine za naše partizane. Ako ni prišlo do kapitalucije Italije, naša vas bi bila požgana, kakor se je to zgodilo v Brjah, Rihemberku in drugih vaseh.

Cerilka se sedaj nahaja v službi v Sent Vidu pri Vipavi, kjer vrši službo na pošti. Drugič ti bomo pisale več obširno.

Sprejmi srčne pozdrave od Cerilke in od mene tvoje mame, enako pozdravi tatu.

Ema Čermelj.

PO NASELBINI

Himen. — V soboto 20. t. m. so poročila Cvetka Umek s našim rojakom Milanom Mučičem. Svadba se je vršila v prostorih G.P.D.S. v krogu bližnjih sorodnikov, prijateljev in znancev. Mlademu paru želimo vse najboljše v zakonskem stanu.

STORKLJA. — V Cordobi je 14. tm. obiskala štoklja Alperta in Bazilije Drašček, ter jim a prinesla krepkega sinčka po imenu Albert, Emil.

Tov. Draščeku in njegovi tov. Baziliji naše iskrene častitke.

KROJAČNICA
★
FRANC MELINC
★
Paz Soldan 4844 U. T. 59-1356

MIZARSKA DELAVNICA
Izdelava pohištva
Ignac Košer
●
Guido Sparno 665 Munro F.C.E.

Restavracija
A. BENULIČ & J. FRANCESKIN
Izborna hrana.
●
Zmerne cene. Chorroarín 596

L. ROJIC
TRGOVINA JESTVIN
TRES ARROYOS 1600
U. T. 59-2153

AVTOPREVOZNO PODJETJE
Anton Blažina
●
Triunvirato 2789 U. T. 54-0257

KOVINSKO STAVBENO
MIZARSTVO
HUMAR in MAKUC
Av. Central 3720
Calle Nº 2 3729 U. T. 741 - 4520

Dr.
CONSTANTINO VELJANOVICH
Sala especial para tratamientos del reumatismo y sala de Cirugía
Atiende:
Lunes - Miércoles - Viernes
pedir hora por teléfono.
Defensa 1155 U. T. 34-5319

Cochería
"VILLA REAL"
SEPELIOS - AMBULANCIAS
CASAMIENTOS
Av. Fco. Beiró 5000 - U. T. 50-4791

PIVARNA
KROGLIŠČE in KEGLIŠČE
DJURO KOVAČ
Sveže Pivo
★
WARNES 2113 La Paternal

PLANOS — CALCULOS
HORMIGON ARMADO
CONSTRUCCIONES
V. LOJK
Técnico Constructor
Pedro Moran 5130 - U. T. 50-7186

Cortinas Enrollables
de Madera
y
Composturas en General
●
Juan Pečenko
●
CALDERON 2851. Bs. Air
U. T. 50-1344

RESTAVRACIJA
IVANČIČ RUDOLF
AÑASCO 2622

CARPINTERIA MECANICA
DE
ANTONIO
GREGORIC
MURGUIONDO 1365
U. T. 68-0015
ESPECIALIDAD

P R A V I C A

Editado por las Sociedades D.K.D. Lj. Oder, S.F. D. I. Cankar y Agr. Yug. Libre - Com. Esloveno

USTANOVITEV NOVEGA ODBORA

Mi nismo mnenja da naš narod v Jugoslaviji ne potrebuje več naše pomoči, najsibo materialne ali moralne, temveč je naša dolžnost kot dobri sinovi nove federativne Jugoslavije, da ji čim več pomagamo s tem da pomnožimo naše odbore, da ustanovimo nove povsaj bližnji okolici, da priključimo v naše vrste vedno večje število rojakov, ki do danes niso še v naših vrstah.

Ne sme biti Slovenca ali Jugoslovana da bi ne poznal naše organizacije, vsak zaveden Slovenec mora danes nositi v žepu izkaznico U. S. J. kjer je ta simbol nove domovine po kateri smo toliko hrepeneli.

Rojaki napravite vašo dolžnost.

V soboto 22. junija se je v prostorih Ljudskega odra zbrala večja skupina naših istrskih rojakov, kateri so ustanovili pododbor U.S.J. Do danes naši istrski rojaki niso imeli še svojega pomožnega odbora, da se je pa ta ustanovil gre zasluga dveh požrtvovalnim istrskim rojakom tov. I. Erman in I. Subiotto. Kakor smo že omenili, na tem prvem sestanku istrskih rojakov je bil izvoljen začasni odbor, ki je sestavljen takole: predsednik: I. Erman, tajnik Peter Pučič, zapisnikar Martin Ferlin, blaginik A. Mazan; odborniki: I. Subiotto in J. Biletta. Novemu odboru želimo mnogo uspeha na delu za pomoč domovini.

UDRUŽENJE SVOBODNA JUGOSLAVIJA - SLOVENSKI ODBOR RAČUN OD MESECA JANUARJA DO APRILA 1946

DOHODKI:

Bilanca v blagajni dne 31. decembra 1946	\$ 3.815.55
Članarina	1.366.00
Izkaznice	37.50
Prodani boni 3 kampanije	114.00
Božična kampanija	71.00
Razni darovi	13.50
Nabiralna pola Koordinacijskega odbora šte. 33.	730.00
Skupni dohodki	\$ 6.147.55

IZDATKI:

Obleka nova in drugo za tretjo pošiljatev	\$ 4.575.00
Tiskovine in drugo	129.15
Pošta, znamke	30.00
Skupni izdatki	\$ 4.734.15
V blagajni	1.413.40
.....	\$ 6.147.55

PREGLED:

Skupni dohodki od decembra pa do 30. aprila 1946. ..	\$ 6.147.55
Skupna izplačila v isti dobi	4.734.15
Preostanek	\$ 1.413.40

FRANC RUSTJA, tajnik.

ODON STANTA, blagajnik.

OBRACUN SHODA V DVORANI "PRINCIPE JORGE"

Dohodki:

Prostih darov so nabrala naša vrla dekleta v narodnih nošah ...	\$ 717.30
Ker se ni mogel vdeležiti shoda je poslal naš zaveden rojak Peter Roje	10.00
Skupaj	\$ 727.30

Stroški:

Za dvorano "Pr. Jorge" ...	\$ 150.00
Za prilogo v Slovenskem lil	

stu in Pravici	150.00
Za slikanje	25.00
Za zvočnik v dvorani	15.00
Za napise, prevoz istih in delo	32.00
Za delitev propagande in voznja	5.00
Za brzojave Molotovu in maršalu Titu	150.00
Za pomoč domovini se je izčilo Koordinacijskemu Odboru ..	200.30
Skupaj	\$ 727.30

Kdor si hoče naročiti slike, katere so bile priobčene v prilogi, naj se obrne na sedež Odbora, calle San Blas 1951, ali pa na telefon: 59-3667. Cena je: v obliki razglednice \$ 1.—; večje pa \$ 3.—.

RESTAURACIJA
"Pri škodniku"
KROGLIŠČE IN KEGLIŠČE
Jožef Škodnik
Añasco 2652 U. T. 59-8995

Jekše Ektor
MIZARSKA DELAVNICA
★
Dr. Luis Belaustegui 4466
U. T. 67-3621

TRGOVINA JESTVIN
Oton Turel
ANDRES LAMAS 1265
U. T. 59-1892

Jugoslovanska Restavracija
"EL ADRIATICO"
Sveža hrana Dobra postrežba
M. VUKMAN
Av. Feo. Beiró 5201 — U. T. 50-5924

Se priporoča rojakom dobro znana **ČEVLJARNICA**
Delo solidno
L. Brankovič
MORLOTE 138 La Paternal

U. S. J. Pododbor Parque Patricios. — Naš pododbor, kateri je malo časa od tega od kar je bil ustanovljen, je priredil v nedeljo 7. t. m. kegliško tekmo v prostorih Jugoslovanskega društva Samopomoč Slovencev. Kljub slabemu vremenu se je tekme udeležilo precejšnje število rojakov, kateri so se odzvali vabilu našega pododbora. Čistega prebitka te tekme je bilo \$ 174.50, kateri gre za pomoč našim bratom v domovini. Pododbor U. S. J. se tem potom iskreno zahvaljuje odboru in članstvu društva Samopomoč, za njihovo gostoljubnost. Vsi, ki so se odzvali našemu vabilu, zaslužijo vse priznanje.

FARMACIA "SOLER"
LAURA M. E.
CAPPARELLI DE CASCIARI
Farmacéutico
Servicio nocturno de urgencia
Feo. Beiró 4984 U. T. 50-2079

KROJAČNICA
Stanislav Maurič
Velika izbira modernih oblek
★
Trelles 2642 U. T. 59-1232

**PRVO SLOVANSKO POGREBNO
PODIETJE**
Peter Sanchuk
★
Av. San Martín 5468 U. T. 50-8539

MEHANIČNA DELAVNICA
Anton Klinec
★
Tinogasta 4386-88 U. T. 50-5750

STAVBINSKA KOVAČA
G. ŠTAVAR & K. KALUŽA
Laprida 2443 - Florida F.C.C.A.

FRANC ŠTEKAR
Stavbinski podjetnik
★
Ramón L. Falcón 6371
U. T. 64-3084

TRGOVINA JESTVIN
Srečko Turel
TRELLES 1402 U. T. 59-4104

Ferdinand Cotič
Trgovina z železnino
★
Lope de Vega 2989
U. T. 50-1383

Josip Hlača
Mehanična delavnica
Villa Real 140 José Ingenieros
U. T. 757-640

RECREO "EUROPA"
Lastnika brata ROVTAR
RIO CARAPACHAY
TIGRE, F.C.C.A.
U. T. 749-589

PRVOVRSTNI HOTEL
z najboljšo KAVARNO in RESTAVRACIJO
Prevoz s postaje TIGRE, F.C.C.A. do Recrea
in nazaj, odrasli \$ 1.—, otroci \$ 0.50
Keglišče, velika plesna dvorana. Prostor za PIK-NIK